Cím	***„Egyszer volt, hol nem volt... volt egyszer egy mém”* – Bevezetés a mémek világába és a memetika alapfogalmaiba**
Kódok	B-SZ-401-CS-1-262701-01, M-SZ-301-CS-1-262701-01
Hirdető	Alapképzés Iskolája
Környezet	Tantermi

Alapadatok						
Kurzus típusa	Kredit	Kontaktóra	Otthoni munkaóra	Tantárgy típusa	Félév	Melyik tantárgy része?
Szeminárium	5	48	102	Szabadon választható	1-6. (BA) 1-4. (MA)	-

Ajánlás

Miért nevetsz fel egy képen, amit előtted már százezren láttak? Hogyan lesz egy elrontott fotóból, egy félreértett mondatból vagy egy AI által összehányt olasz krokodilból „kultúra”? Ez a kurzus arról szól, **hogyan öröklődik és mutálódik a kultúra a digitális térben – és arról, hogy mindez sokkal régebbi jelenség, mint az internet.** A félév során egyszerre járjuk körül **a memetika elméletét** (pszichológia, szociológia, hálózatkutatás, narratológia felől) **és a mémek gyakorlatát**: a legmeghatározóbb mémek történetét, működését, valamint marketing- és politikai felhasználásukat. Minden alkalmon egy-egy hallgató mutat be egy általa választott mémet, a félév végére pedig te magad tervezel egyet – nem véletlenszerűen, hanem végiggondolt, védhető koncepció alapján. Akkor érdemes felvenned, ha kíváncsi vagy, mi történik pontosan akkor, amikor megnyomod a megosztás gombot.

Rövid leírás

A kurzus célja, hogy bevezetést nyújtson a **mémek és a memetika világába, egyszerre elméleti és gyakorlati megközelítésben**. A hallgatók megismerkednek a mém fogalmának kettős jelentésrétegével: egyfelől a dawkinsi értelemben vett kulturális replikátorral és az arra épülő memetikai paradigmával, másfelől az internetes mém médiakulturális jelenségével. A félév egyik visszatérő kerete, hogy a mém a szóbeli hagyomány és a folklór digitális utódjaként értelmezhető: közösen ismert, variálható sablon, amely nélkül a történet nem indulhat el.

A félév első harmadában a **mémek fogalmi meghatározása és történeti-tipológiai áttekintése** történik meg, majd három alkalom a jelenség elméleti alapjait tárgyalja a pszichológia, a szociológia és a hálózatkutatás, valamint a narratológia és a szemiotika felől. A félév második fele az általánostól a konkrét felé haladva vizsgálja a **mémek jelenkori hatásait**: a platformlogika és a mesterséges intelligencia által átalakított **mémökoszisztémát, a mémek szerepét a nyilvánosságban, végül a memetikai marketing elméletét és gyakorlatát**. A félév záró alkalma a mémek etikai kérdéseivel foglalkozik. A kurzus így egyszerre fejleszti a hallgatók **kritikai médiaértését, elemzőkészségét és tervezői gondolkodását**.

Oktatók			
Oktató neve	Oktató elérhetősége	BIO	Fogadóóra
Gorka-Focht Máté	gorka@mome.hu	Egyetemi tanársegéd – szakterület: marketing, márkakommunikáció, experience design	Elektronikus úton előre egyeztetve.

Félév menete	
A kurzus formátuma	Órarendi időpontok
Előadás/workshop	Péntek (11:30-14:20)

Az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük, tanári közreműködés jelölése

Hetek	Dátum	Heti tartalom	Műhely/speciális terem
1.	szeptember 11.	A kurzus céljainak ismertetése, érzékenyítés a téma iránt + félév menete, illetve követelmények ismertetése. Bevezetés a memetikába, fogalmak definiálása.	-
2.	szeptember 18.	Mémtörténet és tipológia – a kurzus közös példatárának megépítése. A korai internet mémkultúrája (Usenet, early web), a 4chan és a rage comics korszaka, az image macro és az advice animal típusok.	-
3.	szeptember 25.	Elméleti alapok I. – A mémek pszichológiája. Az imitáció mint átadási mechanizmus; az imitáció, a fertőzés és a társas tanulás elkülönítése Blackmore nyomán.	-
4.	október 2.	Elméleti alapok II. – A mémek szociológiája és a terjedés hálózatelmélete. Társadalmi hálózatok, skálafüggetlen hálózatok, gyenge kötések. A mémek terjedési mechanizmusai és a hálózati szereplők, véleményvezérek szerepe a terjedésben.	-
5.	október 30.	Elméleti alapok III. – Narratológia és szemiotika. A mém mint minimálnarratíva; a sablon és a variáció viszonya. A kép és a szöveg lehetséges kapcsolatai (image/text, imagetext, image-text). Intertextualitás, bricolage, rekontextualizáció.	-
6.	november 6.	A mém mint kortárs nyelv – a jelenkori mémökoszisztéma. Platformlogika és algoritmus: a formátum mint infrastruktúra. A mémek élettartamának rövidülése és a mémciklusok felgyorsulása. Generációs kódok és a mémértés mint kulturális tőke. Mesterséges intelligencia és mémkultúra: a gépi tömegtermelés („slop”) és az aktív kulturális újrahasznosítás („brainrot”) megkülönböztetése.	-
7.	november 13.	Mém és nyilvánosság. A mém mint társadalmi részvételi forma. Aktivizmus, tiltakozó mémek, mémháborúk. A mém mint propaganda- és dezinformációs eszköz; összeesküvés-narratívák terjedése memetikus formában.	-
8.	november 20.	Memetikai marketing I. – elmélet és módszertan. A márka mint mémkomplexum. A memetikai marketingkutatás lépései: a memetikai fauna feltárása, a fauna strukturális elemzése, mémtérkép, memetikai dimenziók és klaszterek.	-
9.	november 27.	Memetikai marketing II. – brandmémek a gyakorlatban. Sikeres és látványosan sikertelen márka-mém kísérletek elemzése. Moment marketing, közösségimédia-hang, a kontrollvesztés kockázata. Felhasználói tartalom és a kapcsolódó jogi kérdések.	-
10.	december 4.	A mémek etikája – félévzáró alkalom. Szerzőség és tulajdon egy szerző nélküli műfajban. A mémek „alanyai”: hozzájárulásuk nélkül szereplő magánemberek, a nem kért nyilvánosság következményei. Gyűlöletmémek, kirekesztés, radikalizáció.	-

Kurzusteljesítés feltételei, követelmények és értékelés				
A hallgatók tennivalói, feladatai				
Követelmény, beadandó munka	Értékelés módja	Értékelés szempontjai	Leadási határidő, alkalom	Súly az érdemjegyben
Mémbemutató (hallgatónként egy, szabadon választott mém bemutatása kb. 5-7 perces szóbeli prezentáció formájában).	szóbeli	A választott mém eredettörténetének és terjedési útjának feltárása, a forráshasználat igényessége. A mém mutációinak és kontextusváltásainak bemutatása, valamint annak megfogalmazása, hogy a kurzuson tanult fogalmak alapján miért működik a mém.	(félév során, megbeszélés szerint)	30%
Egyéni mémtervezés: egy önállóan megtervezett mém, valamint a hozzá tartozó koncepció (kb. 3000-4000 karakter), bemutatva prezentáció formájában.	szóbeli és gyakorlati	A mém önálló működőképessége és formai kidolgozottsága. A mögötte álló memetikai koncepció megalapozottsága: célközönség és feltételezett előzetes tudás, a választott sablon indoklása, a várt mutációk és a terjedési stratégia végiggondoltsága. A félév során megismert fogalmi rendszer szakszerű alkalmazása, valamint a feladat etikai vonatkozásaira való önreflexió.	2027. január 12-14.	70%
Tanórai aktivitás	-	Hallgatói aktivitás.	(félév során)	10%
Általános, átfogó feltételek				
Órai jelenlét, hiányzások maximális száma: 3 Mémbemutató elkészítése és megtartása a félév során, a kurzus első alkalmán kialakított beosztás szerint. Az egyéni mémtervezési feladat és a hozzá tartozó koncepciódokumentáció elkészítése, feltöltése a kurzus online felületére, valamint bemutatása a vizsgaidőszakban.				

Jegyzetek és irodalom
Kötelező irodalom
Dawkins, Richard: Az önző gén. (A mémekről szóló zárófejezet.) Budapest. Karafiáth Balázs (2014): A memetika elméleti környezete. Jel-Kép, 2014/4. DOI: 10.20520/Jel-Kep.2014.4.21 Shifman, Limor (2014): Memes in Digital Culture. Cambridge, MA, The MIT Press. (A definíciós és a mémtípusokat tárgyaló fejezetek.
Kurzus jegyzetei, prezentációi
Minden órát követően megosztva a kurzushoz tartozó Teams-csoportban, illetve igény esetén Google Drive-on keresztül.
Ajánlott irodalom
Blackmore, Susan (2001): A mémgépezet. Budapest, Magyar Könyvklub.

Chateau, Lucie (2026): Italian brainrot as a GenAI meme: The evolution of slop and brainrot aesthetics in the digital cultural economy. Convergence.

Dennett, Daniel C. (2002): Mémek: mítoszok, félreértések és félelmek. Információs Társadalom.

Distin, Kate (2005): The Selfish Meme – A Critical Reassessment. New York, Cambridge University Press.

Milner, Ryan M. (2016): The World Made Meme: Public Conversations and Participatory Media. Cambridge, MA, The MIT Press.

Phillips, Whitney – Milner, Ryan M. (2017): The Ambivalent Internet: Mischief, Oddity, and Antagonism Online. Cambridge, Polity Press.

Sperber, Dan (2001): A kultúra magyarázata. Budapest, Osiris Kiadó. .

Tanulási eredmények	
Tudás	A mém fogalmának kettős (evolúciós elméleti és médiakulturális) jelentésrétege, valamint a kettő viszonya. A memetika alapfogalmai, legfontosabb modelljei és tudományos kritikái. Az internetes mémek történeti fejlődése, tipológiája és platformfüggő formaváltozásai. A mémek működésének pszichológiai, szociológiai, hálózatelméleti és narratológiai magyarázatai. A memetikai marketingkutatás módszertani alapjai és alkalmazási lehetőségei.
Képesség	Konkrét mémek önálló, szakszerű elemzése változatos elméleti szempontok együttes alkalmazásával. Egy mém eredetének, terjedési útjának és mutációinak feltárása, forráskritikus módon. Saját memetikai koncepció megalkotása, dokumentálása és szakmai közegben való megvédése szóban és írásban. A megszerzett ismeretek beépítése a tervezői és kommunikációs gyakorlatba.
Attitűd	Nyitottság a hétköznapi digitális kultúra tudományos igényű vizsgálatára. Kritikai távolságtartás a saját médiafogyasztási szokásokkal szemben, tudatos befogadói magatartás erősítése. Érzékenység a mémekben megjelenő társadalmi feszültségekre és kulturális különbségekre. Nyitottság a társakkal való együttműködésre és a kritikai vitára.
Autonómia és felelősségvállalás	Felismeri a memetikai eszközök manipulatív felhasználásának lehetőségeit, és képes ezeket kritikusan értékelni. Saját alkotói munkájában felelős döntést hoz a mémekben szereplő személyek és közösségek vonatkozásában. Jól informált, árnyalt és etikai szempontból is átgondolt véleményt alkot.

Felmentés
Nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól.

Tantervi kapcsolatok		
Tantárgy	Kapcsolódó kurzusok (párhuzamosságok)	Kurzus érdemjegy aránya a tantárgyban
-	-	-
A kurzus előfeltételei	Szabadon választott esetén sajátos előfeltételek:	Szabadon választhatóként felvehető?
-	nincsenek	Igen

Mesterséges intelligencia használatára vonatkozó irányelvek és szabályok a kurzusban
A mesterséges intelligencia egyetemi használatára a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Mesterséges Intelligencia és Plágiumszabályzata vonatkozik.

Alapanyagigény	**Ki biztosítja?**
-	-

Egyéb információ, megjegyzések
Az egyes órákhoz tartozó anyagok megosztása, és a kurzushoz kapcsolódó kommunikáció Microsoft Teams-en keresztül történik.